

⑰ Numer zgłoszenia: 310958

⑤ IntCl⁶:
C07D 271/10

⑳ Data zgłoszenia: 13.10.1995

⑤④

Sposób wytwarzania pochodnych 1,3,4-oksadiazoli

CZYTELNO
OGÓLNA

④③ Zgłoszenie ogłoszono:
14.04.1997 BUP 08/97

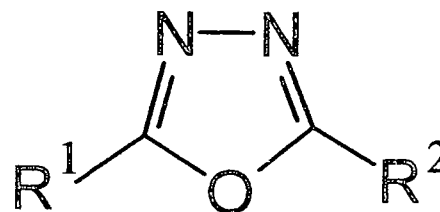
④⑤ O udzieleniu patentu ogłoszono:
31.05.2000 WUP 05/00

⑦③ Uprawniony z patentu:
Politechnika Śląska, Gliwice, PL

⑦② Twórcy wynalazku:
Roman Mazurkiewicz, Gliwice, PL
Miroslawa Malejka, Rybnik, PL
Anna Mazurek, Chorzów, PL

⑦④ Pełnomocnik:
Ziółkowska Urszula, Politechnika Śląska

⑦① 1. Sposób wytwarzania pochodnych 1,3,4-oksadiazoli o wzorze ogólnym 1 (gdzie: $R^1 = \text{Ph}$; $R^2 = \text{Me, Ph, } \alpha\text{-C}_{10}\text{H}_7\text{NH}$) w reakcji N,N' -diacylohydrazyn lub N -acylo- N' -karbamoilohydrazyn z czynnikiem kondensującym w obecności trietyloaminy, **znamienny tym**, że jako czynników kondensujących używa się adduktów trifenylfosfiny z bromem, tetrachlorometanem lub tetrabromometanem.

wzór 1

Sposób wytwarzania pochodnych 1,3,4-oksadiazoli

Zastrzeżenia patentowe

1. Sposób wytwarzania pochodnych 1,3,4-oksadiazoli o wzorze ogólnym 1 (gdzie: $R^1 = \text{Ph}$; $R^2 = \text{Me, Ph, } \alpha\text{-C}_{10}\text{H}_7\text{NH}$) w reakcji N,N'-diacylohydrazyn lub N-acylo-N'-karbamoilohydrazyn z czynnikiem kondensującym w obecności trietyloaminy, **znamienny tym**, że jako czynnikiem kondensujących używa się adduktów trifenylofosfiny z bromem, tetrachlorometanem lub tetrabromometanem.

2. Sposób wytwarzania pochodnych 1,3,4-oksadiazoli według zastrz. 1, **znamienny tym**, że jako czynnika kondensującego używa się dibromotrifenylofosforanu (Ph_3PBr_2), stanowiącego produkt addycji bromu do trifenylofosfiny.

* * *

Przedmiotem wynalazku jest sposób wytwarzania pochodnych 1,3,4-oksadiazoli - związków o bardzo dużym znaczeniu praktycznym. Pochodne 1,3,4-oksadiazoli posiadają przede wszystkim bardzo szerokie spektrum aktywności biologicznej - są stosowane w farmacji jako środki przeciwbakteryjne (przeciwgruźlicze), przeciwwirusowe, hamujące rozwój pewnych nowotworów, przeciwrzeczowe i moczopędne, a także jako herbicydy, pestycydy, fungicydy i regulatory wzrostu roślin. Pochodne 1,3,4-oksadiazoli stosowane są także jako barwniki do włókien celulozowych, w fotografii barwnej i technice scyntylacyjnej, jak również w technologii polimerów termostabilnych.

Większość znanych metod syntezy pochodnych 1,3,4-oksadiazoli polega na kondensacji N,N'-diacylowych pochodnych hydrazyny za pomocą PCl_5 [Sitzman, M.E. Patent U.S. 5.274.103 28 December 1993, CA, 120, 217695m], PCl_3 [Chiriac, C.J. *Rev. Roum. Chim.* 1986, 31, 51-55], POCl_3 [Gehlen, H.; Mockel, K. *Ann.*, 1965, 685, 176], P_2O_5 [Stolle, R. *J. Prakt. Chem.*, 1933, 137, 327], SOCl_2 [Stolle, R.; Munzel, H. *Berichte*, 1913, 46, 2346], ZnCl_2 [Harris, W.; Stone, K. *J. Org. Chem.*, 1958, 23, 2032], ClSO_3H , H_3PO_4 , stężonego kwasu siarkowego [Mueller, W.; Siegrist, A.E. (Ciba), Patent U.S., 2,838,520, 1958, CA, 52, 172290; Neugebauer, W.; Tomanek, M., Patent Niem. 1.058.836, 1959, CA 55, 9129], oleum lub innych podobnie działających czynników kondensujących.

Wadą tych metod syntezy 1,3,4-oksadiazoli jest uciążliwość ekologiczna wszystkich wymienionych czynników kondensujących, jako substancji generujących w trakcie przerobu mieszaniny reakcyjnej dużą ilość uciążliwych dla środowiska produktów odpadowych. Wymienione czynniki kondensujące stosowane są najczęściej w dużym nadmiarze, co pogłębia uciążliwość ekologiczną tych metod syntezy 1,3,4-oksadiazoli. Inną wadą omawianych metod jest stosunkowo mała reaktywność niektórych z wymienionych czynników kondensujących, co powoduje konieczność długotrwałego ogrzewania reagentów w wysokiej temperaturze dochodzącej nawet do 270°C , a przy tym wydajności 1,3,4-oksadiazoli są często niezadowolające.

Sposób wytwarzania pochodnych 1,3,4-oksadiazoli o wzorze ogólnym 1 (gdzie: $R^1 = \text{Ph}$; $R^2 = \text{Me, Ph, } \alpha\text{-C}_{10}\text{H}_7\text{NH}$) według wynalazku polega na tym, że N,N'-diacylohydrazyny lub N-acylo-N'-karbamoilohydrazyny poddaje się reakcji z adduktami trifenylofosfiny z bromem, tetrachlorometanem albo tetrabromometanem jako czynnikami kondensującymi.

W sposobie według wynalazku jedynymi produktami ubocznymi są tlenek trifenylofosfiny i chlorowodorek lub bromowodorek trietyloaminy w ilościach w przybliżeniu równomolowych w stosunku do ilości N,N'-diacylohydrazyny. Substancje te mogą być w łatwy sposób wydzielone i przetworzone na wyjściowe reagenty, tj. trifenylofosfinę i trietyloaminę, nie stanowiąc tym samym zagrożenia dla środowiska naturalnego. Dibromotrifenylofosforan oraz addukty trifenylofosfiny z tetrachlorometanem oraz tetrabromometanem wykazują dużą reaktywność w stosunku

do N,N'-diacylohydrazyn oraz N-acylo-N'-karbamoilohydrazyn, dzięki czemu synteza 1,3,4-oksadiazoli i 2-amino-1,3,4-oksadiazoli biegnie w łagodnych warunkach (w temperaturze 40°C) w czasie od 1 do 3 godzin z dobrą lub bardzo dobrą wydajnością.

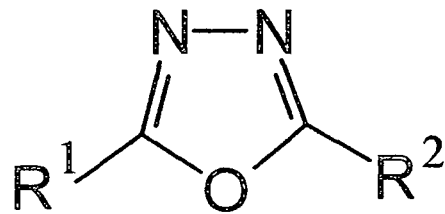
P r z y k ł a d I. W kolbie trójszyjnej o pojemności 250 cm³, zaopatrzonej w chłodnicę zwrotną, rurkę z chlorkiem wapnia, doprowadzenie argonu i mieszadło magnetyczne umieszczono trifenylofosfinę (6,29 g) oraz chlorek metylenu (90 cm³). Zawartość kolby mieszano i przedmuchiowano argonem. Otrzymany roztwór oziębiono w łaźni lodowo-wodnej do około 0°C. Następnie wkroplono, ciągle mieszając i chłodząc, 12,3 cm³ roztworu bromu w chlorku metylenu (1/9 v/v) (1,23 cm³ Br₂). Zawartość kolby mieszano w temperaturze pokojowej jeszcze 30 minut od zakończenia wkraplania, po czym ponownie oziębiono mieszaninę reakcyjną, wprowadzono do kolby bezwodną trietyloaminę (8,4 cm³) oraz 3,56 g N-acetylo-N'-benzoilohydrazyny. Zawartość kolby mieszano jeszcze 30 minut na łaźni lodowo-wodnej, po czym mieszaninę reakcyjną utrzymywano w stanie wrzenia przez 1 godzinę, po czym pozostawiono 24 godziny w temperaturze pokojowej. Po odparowaniu rozpuszczalnika na wyparce rotacyjnej suchą pozostałość sublimowano w temperaturze 90-100°C przy ciśnieniu 0,05-0,1 mmHg. Uzyskano 2,42 g (75,5% wydajności) 2-fenilo-5-metylo-1,3,4-oksadiazolu o t.t. 64-65°C.

P r z y k ł a d II. Postępowano analogicznie, jak w przykładzie I z tym, że zamiast N-acetylo-N'-benzoilohydrazyny użyto 4,8 g N,N'-dibenzoilohydrazyny. Uzyskano 3,86 g (87% wydajności) 2,5-difenylo-1,3,4-oksadiazolu o t.t. 136-137°C.

P r z y k ł a d III. Do kolby trójszyjnej o pojemności 250 cm³, zaopatrzonej w chłodnicę zwrotną, rurkę z chlorkiem wapnia i mieszadło magnetyczne, w której utrzymywano atmosferę argonu, wprowadzono trifenylofosfinę (6,29 g) i chlorek metylenu (90 cm³). Zawartość kolby mieszano i przedmuchiowano argonem. Następnie dodano 3,56 g N-acetylo-N'-benzoilohydrazyny, po czym, kontynuując mieszanie, wkraplano bezwodną trietyloaminę (4,2 cm³), a następnie tetrachlorometan (5,8 cm³). Mieszaninę reakcyjną pozostawiono 30 minut w temperaturze pokojowej bez mieszania. Następnie mieszaninę reakcyjną utrzymywano w stanie łagodnego wrzenia przez 3 godziny, po czym pozostawiono 24 godziny w temperaturze pokojowej. Po odparowaniu rozpuszczalnika na wyparce rotacyjnej suchą pozostałość sublimowano w temperaturze 90-100°C przy ciśnieniu 0,05-0,1 mmHg. Uzyskano 2,98 g (93% wydajności) 2-fenilo-5-metylo-1,3,4-oksadiazolu o t.t. 64-66°C.

P r z y k ł a d IV. Postępowano analogicznie, jak w przykładzie III z tym, że zamiast tetrachlorometanu użyto 9,96 g tetrabromometanu. Uzyskano 2,43 g (76% wydajności) 2-fenilo-5-metylo-1,3,4-oksadiazolu o t.t. 64-66°C.

P r z y k ł a d V. Postępowano analogicznie, jak w przykładzie III z tym, że zamiast N-acetylo-N'-benzoilohydrazyny użyto 6,1 g N-benzoilo-N'-(α -naftylokarbamoilo)-hydrazyny. Mieszaninę reakcyjną ekstrahowano wodą, pozostałość poddano krystalizacji z alkoholu izopropylowego. Uzyskano 4,02 g (70% wydajności) 2-fenilo-5- α -naftyloamino-1,3,4-oksadiazolu o t.t. 186-189°C.

wzór 1